

Børn lærer med kroppen

Af: Jon Olav Skålid, journalist, Høgskolen i Vestfold
11. september 2011 kl. 18:29

Når børn er små, lærer de en masse, før de kan tale. Når de lærer nye ord, er kropslige erfaringer en nødvendig forudsætning for, at ordene kan få mening, mener norsk lektor.

Det vi ved, er tæt knyttet til det, kroppen har erfaret.

»Vi ville ikke have været i stand til at forstå, hvad 'blødt' betyder, hvis vi aldrig havde oplevet noget blødt,« siger lektor Biljana C. Fredriksen fra Høgskolen i Vestfold.

I sin ph.d.-afhandling har hun undersøgt, hvordan børn lærer gennem kropslige erfaringer. Mere præcist har hun undersøgt, hvordan små børn i alderen 3-5 år skaber mening under leg med tredimensionelle materialer som ler og træ.

Børn skaber mening ved hjælp af kroppen

Fredriksen foretrækker begrebet 'at skabe mening' frem for det mere almindelige 'at lære'.

»At skabe mening betyder at lære gennem samspil med andre,« forklarer hun.

»Ofte forbinder man læring med det, der foregår i skolen, når elever sidder stille og lærer af læreren. Vi mennesker lærer imidlertid hele tiden i samspil med vores fysiske og sociale omgivelser,« siger Biljana C. Fredriksen.

I denne sammenhæng introducerer Fredriksen begrebet 'at forhandle mening', som indebærer alt, der sker mellem et barn, de fysiske materialer, gamle erfaringer, nye erfaringer og andre mennesker.

Løsningen blev udviklet ved kropslig forhandling

Fredriksen fortæller om en af de observationer, hun gjorde sig i forbindelse med arbejdet:

To treårige sidder ved et bord og trykker, presser og banker på leret foran dem. Når en af drengene nævner, at en kagerulle kan gøre leret fladt, finder jeg en frem. Den anden dreng, som jeg kalder Tom, tager spontant kagerullen fra mig og begynder at rulle den hen over leret, men armene er ikke så stærke, og den bløde ler gør modstand. Jeg hjælper ham med at trykke kagerullen ned. Pludselig bliver han fjern i blikket. Han tænker over noget, og hører mig ikke længere efter, hvad jeg siger.

»Aaaa.....allo....aaaa....pramme,« siger Tom, men jeg kan ikke forstå ham. Han vender sig i Trip Trap-stolen, som om han er ved at klatre ned. Han ser på gulvet og vifter med benene, mens han siger »Aaaa trappe igen!« Jeg gentager det, jeg tror, han siger, og spørger den anden dreng, hvad det kan betyde. Han

ved det ikke. Ingen af os forstår, hvad Tom vil, men da han kommer ned på gulvet, tramper han hårdt med fødderne og ser spørgende på mig. Da forstår jeg: »Nå, du vil trampe på leret?«

Toms verbale udtryk for at trampe blev udviklet, mens han forsøgte med kroppen at forklare, hvad han ville. Det betyder, at han havde kropslig viden om noget, han ikke kunne forklare med ord. Fra tidligere erfaringer vidste han, at det at udsætte materiale som sne eller sand for kroppens tyngde kunne have en magisk effekt – fødderne kunne gøre materialet fladt.

Det ville han så anvende i en ny situation, da det var for tungt at bruge kagerullen.

Kropslig forhandling gav løsning på problem

»Det virker som om, modstanden i leret påvirkede Toms sensoriske opmærksomhed og fik ham til at huske tidligere erfaringer med materialer med lignende egenskaber,« siger Biljana C. Fredriksen.

»Gamle og nye erfaringer mødtes, og han forsøgte at give dem en ny mening i den unikke situation,« siger hun.

Man kan sige, at løsningen på problemet 'hvordan gør jeg leret fladt' blev udviklet gennem Toms kropslige forhandling med materialet og gennem samspillet mellem gamle og nye erfaringer.

Men for at gennemføre den praktiske del af problemløsningen. altså at få lov til at trampe på leret, var nødt til at Tom spørge om lov.

Den voksne skal være med

Leret var genstand for fælles opmærksomhed fra de to børn og Fredriksen. Lerets evne til at ændre form var grundlaget for kommunikationen mellem dem.

Toms forslag om at behandle leret på en ny måde kunne være et værdifuldt bidrag til fællesskabet, men kun hvis den voksne accepterede forslaget. For at kunne acceptere forslaget, måtte hun imidlertid først forstå, hvad Tom ville, og det så det ud til, at Tom godt var klar over.

»Tom kommunikerede med kroppen og blikket, og han gjorde et ihærdigt forsøg på at udtale det rigtige ord,« forklarer Fredriksen.

»Selv om jeg ikke forstod ham, forsøgte Tom flere gange at gøre sig forstået. Det siger noget om hans selvtillid, hans vilje til at dele sine tanker og om hans nysgerrighed efter at finde ud af, hvad der sker med ler, når man tramper på det.«

»Uanset hvad hovedmotivationen til hans trampen var, var det først, da forslaget om at trampe blev anerkendt, at Tom kunne glæde sig over det synlige resultat,« siger hun.

Børn ved mere gennem kroppen, end de kan forklare med ord

Fredriksen er blandt andet optaget af, hvilke konsekvenser disse tanker om børns kropslige læring kan få for arbejdet i norske børnehaver.

»Der er mange, der går op i at evaluere børn på baggrund af sprog. Men børn ved meget mere gennem kroppen, end de kan forklare med ord,« mener hun.

»De har en iboende kompetence til at tilegne sig viden gennem kroppen, og erfaringerne er ofte så rige og omfattende, at det kan være svært at komprimere dem til de få ord, de kan som treårige,« siger hun.

»Derfor er det vigtigt, at børn får varierede erfaringer med materialer med mange forskellige egenskaber, samtidig med at det sociale miljø skal støtte den eksperimenterende, fantasifulde leg. Det er nemlig fantasien, som gør det muligt at koble gamle og nye erfaringer sammen og på den måde skabe mening i barnets verden.«

»Anerkendelse af børns fantasi er derfor afgørende for, at børnene udvikler en positiv, problemløsende indstilling til fremtidige udfordringer,« lyder det fra Biljana C. Fredriksen.

©forskning.no. Oversat af Magnus Brandt Tingstrøm

URL: <http://videnskab.dk/kultur-samfund/born-laerer-med-kroppen>

© Ophavsretten tilhører Videnskab.dk